

Андрій Павлишин

канд. юрид. наук, доц.

Львівський національний університет імені Івана Франка

pavlyshynaa@gmail.com

Процесуальні проблеми діяльності Національного антикорупційного бюро України

Останнім часом у електронних засобах масової інформації та на шпальтах провідних друкованих видань нашої держави активно обговорюються питання ефективності боротьби з корупцією та діяльності в цій частині таких новостворених органів, як Національне антикорупційне бюро України (надалі – НАБУ) та Спеціалізована антикорупційна прокуратура України (надалі – САП). Гострота цих питань, викликана особливими очікуваннями суспільством реальної боротьби з корупцією та притягнення винних до кримінальної відповідальності, вимагає і від наукової спільноти аналізу цієї проблеми, враховуючи й те що практика йде попереду. Зрозуміло, що в межах цієї статті не можливо проаналізувати весь комплекс проблем, які виникають у діяльності вказаних органів, тому у ній акцент буде зроблено на окремих аспектах кримінально-процесуального регулювання діяльності цих антикорупційних органів. Зокрема, зупинимось на таких питаннях, як повноваження НАБУ та його керівництва і детективів витребувати від інших органів матеріали кримінальних проваджень та оперативно-розшукових справ, а також розслідування кримінальних проваджень і збирання доказів з порушенням підслідності та визнання доказів недопустими внаслідок цього.

Отож, почнемо з того, що на певному етапі діяльності НАБУ його керівництво і детективи, для забезпечення виконання покладених на них обов'язків, почали витребувати від інших органів матеріали кримінальних проваджень та оперативно-розшукових справ, що стосувалися кримінальних проваджень підслідних НАБУ. Але реалізація цього повноваження, як зазначали представники інших органів досудового розслідування, фактично наштовхнулася на низку проблем, зумовлених відсутністю правового регулювання такої процедури.

Зокрема зазначалося, що в КПК України не передбачено такого інституту, як витребування кримінальних проваджень, відповідно відсутній і механізм реалізації вказаних положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України». Прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України не мають процесуальних прав знайомитись із матеріалами провадження, крім як у порядку тимчасового доступу до речей чи документів. Прийняти рішення про доручення досудового розслідування іншому органу віднесено до компетенції лише Генерального прокурора України чи керівника регіональної прокуратури відповідної області, у межах юрисдикції якої перебуває той чи інший слідчий підрозділ.

З цього приводу можна зазначити наступне. Відповідно до ст. 1 КПК України від 13.04.2012 р. порядок кримінального провадження на території України визначається лише кримінальним процесуальним законодавством України, що складається з відповідних положень Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, цього Кодексу та інших законів України.

Згідно ст. 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Згідно із ст. 2 цього Закону правову основу діяльності Національного бюро становлять Конституція України, міжнародні договори України, цей та інші закони України, а також прийняті відповідно до них інші нормативно-правові акти.

З наведених норм випливає, що Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. є складовою кримінального процесуального законодавства.

Відповідно до п. 8 Прикінцевих положень до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» до приведення у відповідність із

цим Законом закони України, інші нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Виходячи із наведеної норми, а також з положень ч. 5 ст. 36 КПК України, згідно з якою Генеральний прокурор України, керівник регіональної прокуратури, їх перші заступники та заступники своєю вмотивованою постановою мають право доручити здійснення досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування, у тому числі слідчому підрозділу вищого рівня в межах одного органу, у разі неефективного досудового розслідування; однак забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, іншому органу досудового розслідування; закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» є спеціальним законом, у тому числі й щодо КПК України.

У зв'язку з цим, якщо окремі питання, які стосуються кримінального провадження, КПК не врегульовані, а Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» врегульовані, застосовуються положення останнього як спеціальні норми.

Відповідно до пункту 2 частини першої статті 17 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» НАБУ та його працівникам для виконання покладених на них обов'язків надається право: за рішенням Директора Національного бюро, погодженим з прокурором, витребувати від інших правоохоронних органів оперативно-розшукові справи та кримінальні провадження, що стосуються кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Національного бюро, та інших кримінальних правопорушень, які не відносяться до його підслідності, але можуть бути використані з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, віднесених законом до його підслідності.

На реалізацію цієї норми, виходячи, мабуть, із того, що «деякі представники органів досудового розслідування» не виконують наведеної вимоги закону України, обґрунтовуючи це тим, що КПК України не передбачено такого інституту, як витребування кримінальних проваджень, відповідно відсутній і механізм реалізації вказаних положень Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України»; прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури України не мають процесуальних прав знайомитись із матеріалами провадження, крім як у порядку тимчасового доступу до речей чи документів тощо, у ст. 216 КПК України були внесені зміни з метою сприяння реалізації цієї норми закону про НАБУ.

В результаті вказаних змін, відповідно до ч. 5 ст. 216 КПК України, детективи Національного антикорупційного бюро України з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів, які віднесені цією статтею до його підслідності, за рішенням Директора Національного анти-

корупційного бюро України та за погодженням із прокурором Спеціалізованої антикорупційної прокуратури можуть також розслідувати злочини, які віднесені до підслідності слідчих інших органів.

Прокурором, який уповноважений погоджувати рішення Директора Національного бюро про витребування від інших правоохоронних органів кримінальних проваджень, виходячи із важливості цього питання, має бути керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

Такі вимоги є обов'язковими до виконання працівниками всіх органів досудового розслідування та оперативно-розшукових органів, а їх невиконання містить у собі щонайменше склад адміністративного правопорушення, а в окремих випадках і злочину.

Щодо самого інституту витребування матеріалів кримінального провадження, то КПК 2012 р. безпосередньо передбачає його для апеляційного провадження (ч. 4 ст. 395), касаційного провадження (п. 2 ч. 1 ст. 430), надання слідчим суддею дозволу на застосування заходів забезпечення кримінального провадження (ч. 4 ст. 193), однак не визначає процедури такого витребування. Така процедура врегульована підзаконними актами, зокрема Інструкцією з діловодства в місцевих загальних судах, апеляційних судах областей, апеляційних судах міст Києва та Севастополя, Апеляційному суді Автономної Республіки Крим та Вищому спеціалізованому суді України з розгляду цивільних і кримінальних справ, затвердженою наказом Державної судової адміністрації України від 17.12.2013 р. № 173 (п.п. 17.5.; 18.13).

Витребування кримінальних справ (проваджень) здійснюють і прокурори на виконання повноваження, передбаченого п. 2 ч. 1 ст. 36 КПК, а саме «мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування» у провадженнях, за якими вони здійснюють нагляд. Процедура такого витребування врегульована, наприклад, Регламентом Генеральної прокуратури України, затвердженим наказом Генеральної прокуратури України від 12 квітня 2012 року № 35, (пп. 7.41-7.49) та Інструкцією з діловодства в органах прокуратури України, затвердженою наказом Генеральної прокуратури України від 15 січня 2013 року № 3, (підрозділ 4.4).

Однак було б добре, якби це питання було врегульоване окремим наказом Генерального прокурора України.

Ще одним важливим питанням у діяльності НАБУ і САП є питання допустимості доказів, отриманих унаслідок порушення правил про підслідність, тобто під час розслідування кримінальних проваджень, підслідних НАБУ, іншими органами досудового розслідування, а також правових наслідків, які впливають із вказаних обставин.

Очевидно, що почавши цей аналіз, потрібно стисло нагадати сутність і правила допустимості доказів у кримінальному провадженні.

Як відомо, допустимість доказів у кримінальному провадженні та її вимоги (правила) являють собою теоретично і практично обґрунтовані, надійні

гарантії доброякісності відомостей, отриманих відповідним шляхом, та виступають передумовою можливості їх використання у доказуванні.

На сьогоднішній день переважна більшість учених виділяють наступні правила допустимості доказів: а) дотримання прав і законних інтересів особи під час одержання доказів; б) законність діяння, спрямованого на одержання доказу (воно передбачене кримінальним процесуальним законом); в) законний суб'єкт отримання фактичних даних; г) законне джерело доказів; д) законний порядок проведення процесуальної дії та оформлення її перебігу і результатів.

Порушення правил допустимості доказів під час їх одержання має наслідком втрату ними юридичної сили, неможливість їх використання у доказуванні. Зважаючи на вагомість таких наслідків, закон урегулював окремо процедуру визнання доказів недопустимими, хоча й небездоганно.

Так, у ч. 1 ст. 89 КПК України вказано, що суд вирішує питання допустимості доказів під час їх оцінки в нарадчій кімнаті під час ухвалення судового рішення. З наведеної норми не зовсім зрозуміло, на якому етапі судового провадження вирішується це питання: чи під час постановлення вироку або ухвали про закриття провадження, чи відразу після постановки питання про визнання доказів недопустимими.

Однак у частині 2 цієї статті зазначено, що у разі встановлення очевидної недопустимості доказу під час судового розгляду, суд визнає цей доказ недопустимим, що тягне за собою неможливість дослідження такого доказу або припинення його дослідження в судовому засіданні, якщо таке дослідження було розпочате. З неї випливають такі висновки.

Усі порушення правил допустимості доказів можуть бути очевидними і неочевидними. Які з них є очевидними, а які ні законодавець не вказує.

У теорії доказів колись точилися дискусії з приводу спроб поділити порушення правил допустимості доказів на види.

Так, на думку В. М. Савицького, будь-яке порушення закону під час збирання доказів повинно вести до визнання їх недопустимими, інакше класифікація порушень на істотні та неістотні призведе до непрямого благословення незначних порушень закону, необхідності ієрархії процесуальних норм за ступенем важливості і поглиблення ерозії законності в кримінальному судочинстві¹. Аналогічної позиції притримувався і Н. М. Кіпніс².

В. В. Золотих та С. В. Некрасов не погоджувалися з такими міркуваннями і ділили такі порушення на дві групи: ті, що безумовно тягнуть за собою втрату доказами юридичної сили, і ті, що не обов'язково ведуть до втрати ними юридичної сили³.

¹ *Teorija dokazatel'stv v sovetskom ugolovnom processe*, red. N. V. Zhogina, Moskov 1973, s. 106.

² N. M. Kipnis, *Dopustimost' dokazatel'stv v ugolovnom sudoproizvodstve*, Moskov 1995, s. 83.

³ V. V. Zolotyh, *Proverka dopustimosti dokazatel'stv v ugolovnom processe*, Rostov-na-Donu 1999, s. 90.

До порушень першої групи, які повинні категорично тягнути за собою визнання доказів недопустимими (втрату ними юридичної сили), відносились: а) порушення конституційних та інших, закріплених у кримінально-процесуальному законі, прав та інтересів особи під час одержання доказів, б) одержання доказів непроцесуальними діями, в) неправомочним суб'єктом, а також г) з незаконного джерела. Кожне з цих порушень автоматично вело до визнання доказу недопустимим, оскільки породжувало непереборний сумнів у його достовірності.

Що стосується другої групи порушень, то до них належали порушення, пов'язані з недотриманням встановленого законом порядку проведення слідчої чи іншої процесуальної дії та фіксації її перебігу й результатів. Як зазначали Г. М. Міньковський та О. О. Ейсман, питання про допустимість одержаних з такими порушеннями доказів повинно було вирішуватись у кожному конкретному випадку, з урахуванням наступних обставин: 1) чи ці порушення викликають непереборні сумніви щодо повноти і достовірності зібраних таким чином доказів; 2) чи їх можна усунути додатковими слідчими діями або іншими процесуальними засобами⁴?

О. О. Зубарєв навіть сформулював визначення істотного порушення кримінально-процесуального закону як діяння, яке проявилось у недотриманні норм кримінально-процесуального закону, вчинене суб'єктом кримінально-процесуальних правовідносин у формі дії або бездіяльності, що порушує принципи кримінального судочинства або породило непереборні сумніви в достовірності отриманих таким чином доказів...⁵.

А. В. Панова дещо розширила наведений підхід і запропонувала ділити підстави для визнання доказів (фактичних даних) недопустимими на три групи: безумовні, умовні та умовно-консенсуальні⁶.

Такий поділ має право на існування. Однак, вважаємо, що, виходячи із положень чинного КПК України, очевидною недопустимістю потрібно вважати, в першу чергу, таку недопустимість, яка виникає в результаті отримання доказів унаслідок істотного порушення прав та свобод людини, вичерпний перелік котрих наведений у ч. 2 і 3 ст. 87 КПК України.

Серед науковців навіть побутує думка, що найважливішою вимогою допустимості доказів за чинним КПК України виступає, власне, дотримання прав і свобод людини під час одержання доказів, а самі вимоги допустимості з гарантії повноти і достовірності доказової інформації перетворилися, в першу чергу, на гарантії дотримання прав і свобод людини у кримінальному провадженні⁷.

⁴ *Teorija dokazatel'stv v sovetskom ugovnom processe*, red. N. V. Zhogina, Moskov 1973, s. 245.

⁵ А. А. Zubarev, *Institut priznaniya dokazatel'stv nedopustimymi v ugovnom processe i pravovye posledstviya ego primeneniya*: monografija, M.: Jurlitinform, 2012, s. 64.

⁶ А. В. Panova, *Viznannja dokaziv nedopustimimi u kriminal'nomu provadzhenni*: monografija, Harkiv 2017, s. 58-59.

⁷ А. А. Pavlishin, *Okremi pitannja dopustimosti dokaziv za Kriminal'nim procesual'nim kodeksom Ukrainy 2012 r.*, «Visnik L'vivs'kogo universitetu, Serija juridichna» 2014, nr 59, s. 356-364.

У цьому контексті особливої уваги заслуговує положення п. 2 ч. 3 ст. 87 КПК України, згідно якого недопустимими є докази, які були отримані після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених цим Кодексом, для забезпечення досудового розслідування кримінальних правопорушень. Зокрема, в тій частині, що потрібно розуміти «*під повноваженнями, не передбаченими цим Кодексом*»?

Загалом в теорії права під повноваженнями розуміють сукупність прав і обов'язків якогось суб'єкта права. Такими, наприклад, є права слідчого відповідного органу досудового розслідування починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК; проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених цим Кодексом (п. 1, 2 ч. 2 ст. 40 КПК). При цьому, згідно доктрини кримінального процесу та положень ст. 216 КПК, робити це вони можуть виключно у межах визначеної законом підслідності, під якою, здебільшого, розуміють сукупність установлених законом ознак кримінального провадження, згідно з якими воно належить до відання того чи іншого органу досудового розслідування⁸. Тому, якщо досудове розслідування проводить слідчий органу досудового розслідування, якому це провадження не підслідне, він діє не в межах своїх повноважень.

За вказаних обставин, на перший погляд, має місце порушення такого правила допустимості доказів, як отримання доказів належним суб'єктом доказування, що, як зазначалося вище, на думку деяких учених, має тягнути за собою безумовне визнання їх недопустимими.

З іншої сторони, це чисто формальне порушення, яке, здавалось би, жодним чином не впливає на повноту і достовірність одержаних із таким порушенням доказів, адже не важливо, який орган збирає докази вини особи у вчиненні нею злочину, важливо, щоб винуватий був притягнутий до передбаченої законом відповідальності. Однак, це лише на перший погляд.

Глибший аналіз цього положення дозволяє зробити висновок, що за таких обставин крім засади законності порушується і засада верховенства права у частині такої її характеристики, як правова визначеність, а, як наслідок, і конституційні права громадян. До такого висновку можна прийти, аналізуючи значення підслідності у кримінальному провадженні, яка, як зазначають у доктрині кримінального процесу, крім безпосереднього встановлення суб'єкта, котрий вправі здійснювати відповідне розслідування, опосередковано забезпечує: а) швидкість і якість досудового розслідування, а також б) дотримання прав потерпілого і підозрюваного на законного слідчого, прокурора (як і права на законний суд), гарантуючи їм таким чином можливість

⁸ *Kriminal'nij procesual'nij kodeks Ukraini. Naukovo-praktichnij komentar, zagal'na redakciia profesoriv V. G. Goncharenka, V. T. Nora, M. Ye. Shumila, Kyiv 2012, s. 468.*

правильно адресувати свої заяви, скарги та клопотання. *Відмова у праві на законного слідчого (прокурора) (як і відмова у праві на законний суд), тобто коли має місце довільне порушення правил підслідності, породжує сумніви в неупередженості органу розслідування, який, можливо, призначений ad hoc (для цього випадку)*⁹.

Окрім того, як видається, законодавець не випадково свідомо виділив таке правило недопустимості доказів, як їх отримання після початку кримінального провадження шляхом реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури своїх повноважень, не передбачених КПК. Очевидно, що законодавець хотів підкреслити, що органи, які ведуть процес, зокрема слідчий та прокурор, повинні діяти виключно за правилом «дозволено тільки те, що прямо передбачено законом».

Проте серед практиків побутує думка, що правила підслідності не порушуються, якщо провадження передається від одного органу досудового розслідування в силу підстав і в порядку, передбаченому законодавством. Зокрема, мова йде про перше речення ч. 5 ст. 36 КПК, згідно якої Генеральний прокурор України, керівник регіональної прокуратури, їх перші заступники та заступники своєю вмотивованою постановою мають право доручити здійснення досудового розслідування будь-якого кримінального правопорушення іншому органу досудового розслідування, у тому числі слідчому підрозділу вищого рівня в межах одного органу, у разі неефективного досудового розслідування.

Однак таке трактування прямо суперечить положенням другого речення ч. 5 ст. 36 КПК, згідно яких забороняється доручати здійснення досудового розслідування кримінального правопорушення, віднесеного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, іншому органу досудового розслідування.

У цьому контексті варто зауважити, що відповідними положеннями ч. 5 ст. 36 КПК та ч. 3 ст. 87 КПК законодавець доповнив Кримінальний процесуальний кодекс 14 жовтня 2014 р., одночасно із прийняттям законів «Про Національне антикорупційне бюро України» та «Про прокуратуру», очевидно для того, щоб підкреслити винятковий статус НАБУ, на який, відповідно до вимог суспільства на тлі практично повної недовіри до інших правоохоронних органів, покладено виключний обов'язок боротьби із корупційними злочинами вищих посадових осіб держави.

Таким чином, можна ствердити, що у випадку одержання доказів із порушенням правил підслідності, такі докази, безумовно, повинні визнаватися недопустимими аж за двома підставами: одержання доказів неповноважним суб'єктом та порушення конституційних прав громадян, а рішення судів, які

⁹ *Kriminal'nij proces*: pidruchnik, Ju. M. Groshevij, V. Ja. Tacij, A. R. Tumanjanc ta in.; red Ju. M. Groshevogo, O. V. Kaplinoi, O. G. Shilo, Harkiv 2013, s. 347.

визнають докази, одержані відповідними органами досудового розслідування з порушеннями правил підслідності, недопустимими, є абсолютно законними.

Підводячи підсумок проведеного наукового дослідження, можна ствердити, що кримінальний процесуальний закон на належному рівні регулює аналізовані у цій статті правовідносини, проблеми виникають лише тоді, коли його не хочуть виконувати і виправдовують свої дії двояким трактуванням відповідних його положень. За таких обставин хочеться порекомендувати відповідним правозастосовцям діяти чітко за правилом: «коли не знаєш як поступати, дій так, як передбачає закон».

Бібліографія

1. *Teorija dokazatel'stv v sovetskom ugovnom processe*, red. N. V. Zhogina, Moskov 1973, 735 s.
2. N. M. Kipnis, *Dopustimost' dokazatel'stv v ugovnom sudoproizvodstve*, Moskov 1995, 128 s.
3. V. V. Zolotyh, *Proverka dopustimosti dokazatel'stv v ugovnom processe*, Rostov-na-Donu 1999, 288 s.
4. S. V. Nekrasov, *Juridicheskaja sila dokazatel'stv v ugovnom sudoproizvodstve*, Moskov 2004, 128 s.
5. A. A. Zubarev, *Institut priznanija dokazatel'stv nedopustimymi v ugovnom processe i pravovye posledstvija ego primenenija*: monografija, M.: Jurlitinform, 2012, 192 s.
6. A. V. Panova, *Viznannja dokaziv nedopustimimi u kriminal'nomu provadzhenni*: monografija, Harkiv 2017, 256 s.
7. A. A. Pavlishin, *Okremi pitannja dopustimosti dokaziv za Kriminal'nim procesual'nim kodeksom Ukrainy 2012 r.*, «Visnik L'vivs'kogo universitetu, Serija juridichna» 2014, nr 59, s. 356-364.
8. *Kriminal'nij procesual'nij kodeks Ukraini. Naukovo-praktichnij komentar*, zagal'na redakciia profesoriv V. G. Goncharenka, V. T. Nora, M. Ye. Shumila, Kyiv 2012, 1224 s.
9. *Kriminal'nij proces*: pidruchnik, Ju. M. Groshevij, V. Ja. Tacij, A. R. Tumanjanc ta in.; red Ju. M. Groshevogo, O. V. Kaplinoi, O.G. Shilo, Harkiv 2013, 824 s.

Streszczenie

Andrij Pavlyshyn

Narodowy Uniwersytet im. Iwana Franki we Lwowie

Problemy proceduralne działalności Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy

Artykuł dotyczy takich aspektów regulacji karno-procesowej działalności Narodowego Biura Antykorupcyjnego Ukrainy, jak żądanie materiałów postępowania karnego oraz przygotowawczego od innych organów, a także kwestii dopuszczalności dowodów uzyskanych wskutek naruszenia reguł jurysdykcji.

W odniesieniu do pierwszego aspektu, jak mówili przedstawiciele odrębnych organów postępowania przygotowawczego, KPK Ukrainy nie wskazuje na taką procedurę jak żądanie postępowania karnego, a to znaczy, że nie istnieje mechanizm realizacji odpowiednich norm Ustawy Ukrainy «O NBAU».

Pod czas naukowej analizy tej kwestii wyjaśniono przynależność Ustawy «O NBAU» z dnia 14.10.2014 r. do ustawodawstwa karno-procesowego, jak również wskazano, że jest ona ustawą specjalną, w tym także w odniesieniu do KPK.

W związku z tym, jeżeli kwestie odrębne co do postępowania karnego nie zostały uregulowane w KPK, a mieszczą się w Ustawie Ukrainy «O NBAU», to należy stosować normy zawarte w tej ostatniej jako normy specjalne.

Z uwagi na powyższe, zgodnie z punktem 2, akapitu 1, artykułu 17 Ustawy Ukrainy «O NBAU», NBAU i jego funkcjonariusze wykonując swoje obowiązki, mają prawo – na podstawie decyzji Dyrektora NBAU uzgodnionej z prokuratorem – żądania od innych organów wszczęcia postępowania karnego w sprawach leżących w gestii NBAU oraz w sprawach innych przestępstw karnych, które mogą mieć związek ze sprawą karną prowadzoną przez NBAU.

Oprócz tego, prawo wszczynania postępowań karnych w sprawie korupcji należy również do prokuratora. Zgodnie z p. 2 akp. 1 art. 36 KPK, prokurator powinien «mieć pełny dostęp do materiałów, dokumentów i innych informacji dotyczących postępowania przygotowawczego», w sprawach, nad którymi prowadzi nadzór. Procedura takiego postępowania przewidziana jest na przykład w Regulaminie Prokuratury Generalnej Ukrainy oraz instrukcji pracy w jednostkach prokuratury Ukrainy.

Omawiając zagadnienie dopuszczalności dowodów otrzymanych w skutek naruszenia jurysdykcji, czyli przekazanych pod czas postępowania karnego NBAU przez inne organy postępowania przygotowawczego, autor wyjaśnia okoliczność naruszenia zasady praworządności, co może skutkować naruszeniem konstytucyjnych uprawnień obywateli. Do tego wniosku można dojść na podstawie analizy roli, jaką odgrywa jurysdykcja w postępowaniu karnym, która zgodnie z doktryną prawa karnego zabezpiecza: a) szybkość i jakość postępowania przygotowawczego; b) gwarancje zażalenia ofiary i podejrzanego na działania organów śledczych a z godnie z prawem również na sąd. Skarga na działania organów ścigania budzi wiele kontrowersji.

W związku z tym, w przypadku otrzymania dowodów z naruszeniem reguł jurysdykcji, skazane możliwości skargi należy bezwzględnie uznać za niedopuszczalne.

Słowa kluczowe: postępowanie karne, Narodowe Biuro Antykorupcyjne Ukrainy, kompetencje organów ścigania, dowody.

Summary

Andrii Pavlyshyn

Ivan Franko National University of Lviv

Procedural issues of the activity of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine

The article deals with such aspects of the criminal procedural regulation of the activity of the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU) as demanding the materials of

criminal proceedings and operational search cases from the other bodies, as well as the issue of the admissibility of evidence obtained as a result of violating the rules of investigative jurisdiction.

Concerning the first aspect, as it was noted by the representatives of certain pre-trial investigation bodies, the CPC of Ukraine does not foresee such a legal institute as demanding the materials of criminal proceedings, consequently there is no mechanism for implementing the respective provisions of the Law of Ukraine «On NABU».

In course of the scientific analysis of this issue, it was established that the Law of Ukraine «On NABU» of October 14, 2014, is part of the criminal procedural law, and at the same time it is considered to be the special law, as well as to the CPC of Ukraine.

In this regard, if separate issues related to criminal proceedings are not regulated by the CPC of Ukraine, and at the same time they are regulated by the Law of Ukraine «On NABU», the provisions of the latter as the special norms should be applied.

Therefore, under Paragraph 2 of Part 1 of Article 17 of the Law of Ukraine «On NABU» NABU and its employees for the fulfillment of their duties are granted the right to demand under the decision of the Director of NABU in agreement with the prosecutor from other law enforcement bodies the operational search cases and criminal proceedings materials relating to criminal offenses referred to the investigative jurisdiction of the National Bureau, as well as to the other criminal offenses, that may be used to solve criminal offenses within its investigative jurisdiction.

Besides prosecutors are empowered to demand the materials of criminal proceedings under the authority fixed in Paragraph 2 of Part 1 of Article 36 of the CPC, namely, «to have full access to the materials, documents and other information relating to the pre-trial investigation» in the proceedings they supervise. The procedure for such a demand is regulated, for example, by the Regulations of the General Prosecutor's Office of Ukraine, and the Instruction on record keeping in the bodies of the prosecutor's office of Ukraine.

Concerning the issue of the admissibility of evidence obtained as a result of violating the rules of investigative jurisdiction, i.e. during the investigation of criminal proceedings referred to the investigative jurisdiction of the NABU by the other bodies of pre-trial investigation, it can be stated that under these circumstances in addition to the principle of legality as well the rule of law principle is violated in terms of such its characteristic element as legal certainty, and consequently the constitutional rights of citizens are breached. This conclusion can be drawn by analyzing the meaning of investigative jurisdiction in criminal proceedings, which, as noted in the doctrine of criminal procedure, implicitly provides: a) the speed and quality of pre-trial investigation, and b) the rights of the victim and the suspect to legitimate prosecutor (as well as the right to legitimate court), thus guaranteeing them the opportunity to properly address their applications, complaints and motions. Denial of the right to legitimate investigator (prosecutor) (as well as denial of the right to legitimate court), that is when there is a violation of the rules of investigative jurisdiction, raises doubts as to the impartiality of the pre-trial investigation body.

Therefore, in the case of obtaining evidence as a result of violating the rules of investigative jurisdiction, this evidence should be definitely declared inadmissible.

Keywords: criminal proceedings, National Anti-Corruption Bureau, competence, evidence.